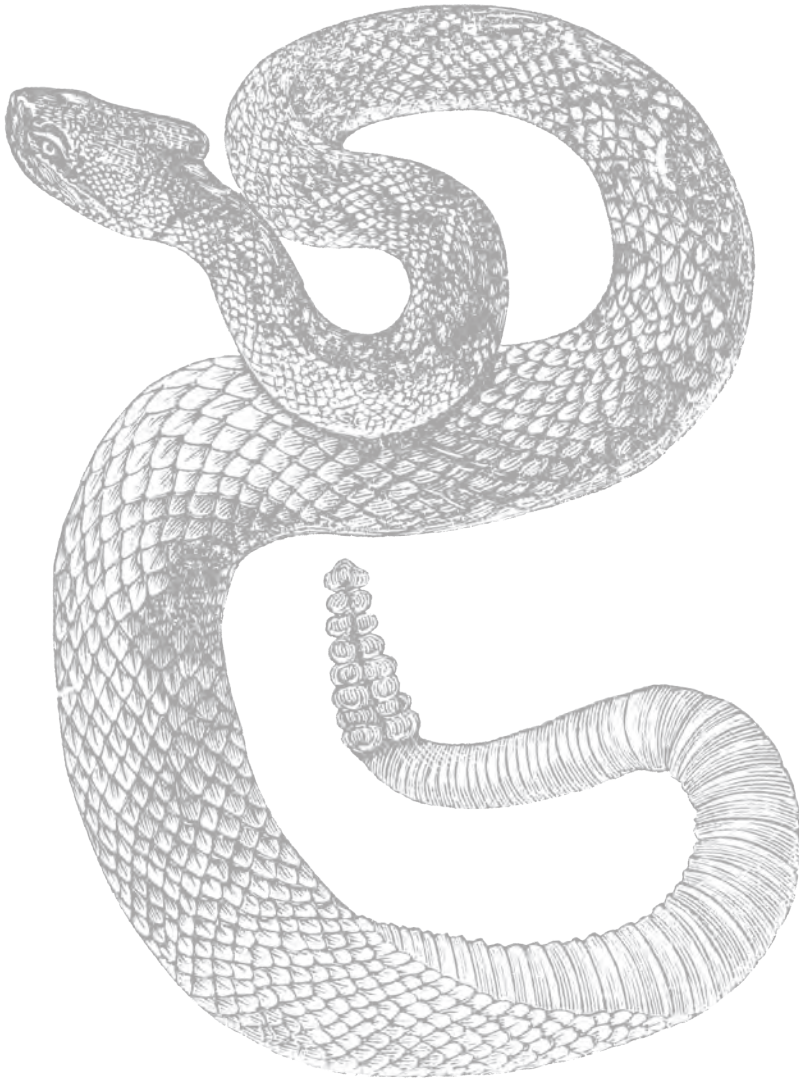

LITTERATURA
Serpentium

JAARGANG 34

NUMMER 4

EUROPESE SLANGENVERENIGING - EUROPEAN SNAKE SOCIETY

INHOUDSOPGAVE

■ ARTIKELEN

- Verzorging en kweek van *Vipera Ammodytes* 227
en *Latastei* in gevangenschap
André Weima
- Staatsbosbeheer timmert aan de Meinweg 249
Marcel van der Voort
- De adder *Vipera berus* (Linnaeus, 1758) 253
Pedro Janssen
- Dertien in een dozijn? Dodelijke adderbeten in Nederland 291
in sociaaleconomisch perspectief
H.J.Rob Lenders

■ RUBRIEKEN

- Voorwoord 224
- Index jaargang 34 317

CONTENTS

■ ARTICLES

- Care and breeding of *Vipera Ammodytes* 227
and *V. Latastei* in captivity
André Weima
- Staatsbosbeheer at work at de Meinweg 249
Marcel van der Voort
- The Northern Viper, *Vipera berus* (Linnaeus, 1758) 253
Pedro Janssen
- Ten a penny? Deadly viper bites in the Netherlands 291
in a socio-economic perspective
H.J. Rob Lenders

■ COLUMNS

- Foreword 224
- Index Volume 34 317

VOORWOORD

Tussen de verschijning van *Litteratura Serpentina* nummer 3 en het moment waarop deze laatste aflevering van de 34ste jaargang op uw deurmat valt, zijn er twee markante momenten voor de Europese Slangenvereniging geweest. Het eerste belangwekkende moment was de 34ste slangendag, die als vanouds weer werd gehouden in het Euretco-gebouw in Houten. Opnieuw is deze dag weer een groot succes geweest. In drie grote zalen zagen de vele standhouders weer talloze in slangen geïnteresseerden aan hun tafels voorbijgaan. Dat ook deze dag weer vrijwel probleemloos en bijna als vanzelfsprekend heeft kunnen verlopen, is natuurlijk weer vooral de verdienste geweest van Jan-Cor Jacobs, die dit jaar voor de laatste keer de eindverantwoordelijkheid heeft gedragen. Het draaiboek voor de slangendag dat Jan-Cor in de loop der jaren heeft ontwikkeld, is inmiddels zó uitgekristalliseerd, dat ESV-voorzitter Marc Krikke het aandurft om deze belangrijke en arbeidsintensieve activiteit van hem over te nemen. Jan-Cor blijft overigens hand- en spandiensten voor de organisatie van de slangendag verlenen. Dat neemt niet weg, dat het bestuur van de Europese Slangenvereniging Jan-Cor oprecht dankt voor al die jaren dat hij de organisatie en eindverantwoordelijkheid van deze jaarlijkse activiteit voor zijn rekening heeft genomen. Het bestuur heeft Jan-Cor op passende manier bedankt voor zijn loyale werkzaamheden.

Het tweede memorabele moment in genoemde periode, is de signeersessie van het boek van prof. dr. Bert Verveen: *The Behaviour Cycle of the Boa constrictor in Captivity*. Deze indrukwekkende compilatie van de boa-artikelen zoals die aanvankelijk verschenen in *Lacerta*, voortgezet zijn in *Litteratura Serpentina* en daarin nog gedeeltelijk gepubliceerd gaan worden, was

FOREWORD

Between the publication of the third issue of *Litteratura Serpentina* and this final issue of the 34th volume two remarkable events occurred for the European snake Society. The first was the 34th snake day that was organized, as usual, in the Euretco-building in Houten. The event again proved to be a success. In three spacious exhibit halls the vendors witnessed large numbers of snake enthusiasts passing by. Jan-Cor Jacobs has taken the principal responsibility for the organization of the snake day for the last time and deserves all credits for the fact that the snake day passed nearly immaculate and uncomplicated. The strategy that he has developed towards the organization of the snake day has become so efficient that ESV-chairman Marc Krikke dares to take over this important and labor intensive task. Jan-Cor will continue to be involved in the snake day by fulfilling various tasks towards the organization of the event. Nevertheless, the board of the European Snake Society wants to pay sincere gratitude towards Jan-Cor to account for taking the principal responsibility for this annual event. The board has rewarded Jan-Cor accordingly for his loyal efforts.

The second memorable event in the latter period was the signing session by prof. dr. Bert Verveen of his book entitled '*The Behaviour Cycle of the Boa constrictor in Captivity*', finally available on snake day. This impressive compilation of boa related manuscripts were first published in *Lacerta*, were continued to be published in *Litteratura Serpentina* and a few will appear in the forthcoming issues of *Litteratura Serpentina*. Not surprisingly the special signing table of Bert Verveen was overcrowded and he had to shake hands continuously and was complimented repeatedly. The

op de slangendag eindelijk beschikbaar. Het was dan ook een drukte van belang bij de speciale tafel, waar Bert Verveen talloze handen moest schudden en felicitaties in ontvangst mocht nemen. Het vuistdikke boek, waarin hij zijn observaties van en ervaringen met zijn vier *Boa constrictor* heeft opgetekend, mag uniek in zijn soort genoemd worden: een wetenschappelijke biografie op sympathieke wijze en met vlotte pen geschreven. Wie verhinderd was de slangendag te bezoeken en dit begerenswaardige boek dus nog niet heeft kunnen kopen, kan dat gelukkig goedmaken door zijn bestelling bij de penningmeester te plaatsen (zie advertentie achterin). Het bestuur van de Europese Slangenvereniging en de redactie van *Litteratura Serpentina* feliciteren Bert Verveen met de totstandkoming van dit prachtige geesteskind.

very extensive book, documenting his experiences and observations with his four *Boa constrictor*, is undoubtedly considered one in a kind: a congenial and well-written scientific biography. Those that were not able to join us at het snake day and for this reason could not purchase this desirable book can make up for this by ordering the book with our treasurer (see advertisement at the end of the current issue). The board of the European Snake Society and the editorial office of *Litteratura Serpentina* wish to congratulate Bert Verveen with the establishment of this marvelous masterwork.

And then the current issue. Again a theme issue and one that will be appreciated. Nevertheless, the content of the current issue includes only a fraction of the

Prof. dr. Bert Verveen signeert zijn boek / signs his book.

En dan deze aflevering. Weer een themanummer, en weer eentje dat er mag zijn. Alhoewel, wat u hier aantreft is slechts een fractie van wat enthousiaste auteurs hebben aangeleverd en niet minder enthousiaste redactied medewerkers hebben vertaald. Als alle kopij in dit themanummer zou zijn opgenomen, had het het waardige zevende deel in de serie *Herpetologische Bundels* kunnen zijn en niet langer meer de vierde aflevering om een jaargang mee af te sluiten. Bovendien zou zo'n al te volumineus nummer een buitensporige aanslag op de financiën van de vereniging hebben betekend. De redactie verkeert dan ook in de riante positie, dat dit themanummer de opmaat is van een serie vervolgafleringen waarin de adder opnieuw de belangrijkste, maar zeker niet de enige hoofdrolspeler zal zijn.

De redactie is inmiddels al weer druk bezig met inhoud en vormgeving van de 35ste jaargang. We verklappen daar slechts dit van: we gaan de opmaak van het blad onder de loep nemen. Waar dat toe leidt, ziet u pas eind maart 2015, als u het eerste nummer hebt ontvangen.

Marcel van der Voort
Tom Hellebuyck

submissions made by enthusiastic authors that were translated by equally enthusiastic editorial members. If all submissions would have been included in this theme issue, the latter issue would have rather been the seventh part in the series of *Herpetological Volumes* rather than a fourth issue, closing the current volume. Moreover, the financial impact towards the organization of such an elaborate issue would have been disproportional. The excessive number of submissions for this theme issue on the other hand, offer the editorial board an exquisite chance to deliver a series of sequence issues compromising the viper as the principal actor, but this will certainly not be the exclusive topic.

In the meantime the editorial board is busy with making up the content and formatting the 35th volume. A sneak preview: we will re-evaluate the format of the journal. You will have to wait to discover the result of this endeavour by the end of March 2015, when you will receive the first issue.

Marcel van der Voort,
Tom Hellebuyck.

OPROEP

Er verschijnen wereldwijd fantastische boeken over slangen. Ook de grootste liefhebber kan die onmogelijk allemaal kopen en lezen. Daarom zou de redactie graag van geïnteresseerde leden een lijst krijgen van boeken die zij het waard vinden om besproken te worden. Zij zal dan proberen zoveel mogelijk van deze boeken te (laten) recenseren. Hebt u weet van een boek dat een bespreking verdient, of bezit u er een? Mail auteur, titel, uitgever en ISBN naar de redactie. Wilt u zelf een recensie schrijven? De redactie ziet uw pennenvrucht graag tegemoet.

CALL

Worldwide excellent books about snakes are being published. Even the biggest snake enthusiast is unable to buy and read all of these works. For this reason the editorial board urges interested members to supply a list of books that they consider valuable to be reviewed. If we receive such a list of desirable books, we will make an effort to offer book reviews. Willing to propose a book that you know or possess and consider worthy of a thorough review? Send an email including the title, author, publisher and ISBN to the editorial board. Willing to write a review? The editorial board encourages everyone to do so and will gladly receive your writings.

HERPETOLOGICAL VOLUME, PART 6

The Behaviour Cycle of the Boa constrictor in Captivity

Professor Bert Verveen's Boas are his pets and much more! They are his very cooperative assistants when he subjects them to his scientific research. He weighs them before feeding them; he weighs their prey, he counts the number of prey they eat, he examines their excrements, he measures their growth and observes their shedding. And we are lucky because professor Verveen is not only a very skilled observer; he is also an inspired writer. In many issues of *Litteratura Serpentina* and *Lacerta*, he has published an impressive series of contributions about the behaviour cycle of his Boas.

We are very proud to announce the publication of the 6th volume in the series *Herpetological Volumes*, edited by the European Snake Society, in which professor Verveen's contributions are collected. His *The Behaviour Cycle of the Boa constrictor in Captivity* counts 404 pages, is richly illustrated in full colour with unique photographs and counts many figures and tables. They all illustrate Bert Verveen's scientific skills and show a rich treasure of data, important for all snake lovers, Boa lovers in particular.

You can order your copy by paying € 36,- (€ 29,50 for the book and € 6,50 for postage) on the bank account number (IBAN): NL96 INGB 0004 4388 55 BIC: INGBNL2A of the Treasurer of the European Snake Society, Brunssum, The Netherlands, mentioning 'The Behaviour Cycle of the Boa constrictor'. You can also buy your copy at the Snake Day in Houten, October 12.

The editorial board of *Litteratura Serpentina*.

IN DE SERIE HERPETOLOGISCHE BUNDELS ZIJN VERSCHENEN:

- Marcel van der Voort, *Adders onder het gras! Over slangen in mythen en verhalen*. Een bloemlezing van cultuurhistorische artikelen zoals in de jaargangen 13 t/m 31 in *Litteratura Serpentina* zijn verschenen. Tweede, aangevulde en gecorrigeerde oplage. € 17,50.
- *Herpetologische Bundels* deel 2: *Ziekte en gezondheid bij slangen*, deel 1. Een bloemlezing van medische artikelen uit de jaargangen 1 t/m 10 van *Litteratura Serpentina*. € 27,50.
- *Herpetologische Bundels* deel 3: *Ziekte en gezondheid bij slangen*, deel 2. Een bloemlezing van medische artikelen uit de jaargangen 12 t/m 25 van *Litteratura Serpentina*. € 29,50.
- Ron Bronckers, *Adderjagers! Portretten van een verdwenen beroep*. Verzamelde artikelen uit de jaargangen 28 t/m 34 van *Litteratura Serpentina*. € 17,50.
- *Waterslangen*. Bloemlezing van artikelen over waterslangen uit de jaargangen 1 t/m 30 van *Litteratura Serpentina*. € 15,-. Binnen Nederland te bestellen door het juiste bedrag + € 2,50 portokosten over te maken op Postbankrekening (IBAN): NL96 INGB 0004 4388 55 BIC: INGBNL2A van de penningmeester van de Europese Slangenvereniging te Brunssum, onder vermelding van de titel van het gewenste deel. U krijgt uw exemplaar dan toegestuurd.

PUBLISHED IN THE SERIES HERPETOLOGICAL VOLUMES:

- Marcel van der Voort, *There's a snake in the grass! About snakes in myths and stories*. € 17,50.
- Ron Bronckers, *Viper hunters! Portraits of a vanished profession*. € 17,50.

Please contact the treasurer to order a copy: treasurer@snakesociety.nl. Outside The Netherlands + € 6,50 postage!

